

המלך-הנער והמפלצת אשר דמות אדם לה

משה סטבסקי

לשרירות לב מלך אין חקר.

לפנים, בימים קדמונים, היה היה מלך עול ימים. עוד חלב אמו על שפתיו, אבי המלך מת על פניו בְּדָמֵי ימיו. ויהי הנער רך בְּשָׁנִים ורך בְּחִכְמָה, שונא, כנהוג, את כל מי שגדול ממנו בְּשָׁנִים ומופלג ממנו בחכמה. הדיח מכהונתם את השרים הבאים בימים, רבי מַעַשׂ נְעִשְׂרֵי נִיסְיוֹן, והקיף עצמו יועצים ומושלים, נערים בני גילו, גמולי מַחְלָב כמוהו.

ויהי היום ופקודה יצאה מֵעַם המלך, כי במשך כך וכך ימים לא יישאר שריד ופליט בְּמַדִּינָה מכל הזקנים והבאים בימים, ומי שיש לו אב זקן עליו לקום ולהרגו בעצם ידיו; נכתב ונחתם בטבעת המלך, אין להשיב ונתהי תֶּאֱנִייה וְאֶנִייה בארץ, אין בית אשר אין שם מת. ואולם נמצא איש אחד בכל המדינה שלבו לא נִתְּנוּ להרוג את אביו ויאמר: יעבור עליי מָה ולא תְּהִי ידי לרעה באבי מורי. עמד וחפר בור עמוק מאחורי ביתו, הוריד לתוכו את אביו, שלשל לו לחם לאכול ומים לשתות ואמר:
– הֲבָה נראה, מה יֵלֵד יום!

*

לא עברו ימים מועטים ושוב יצאה פקודה בשם המלך:
– על כל יושבי המדינה, מבן חמש עשרה עד ארבעים, להתאסף ביום המחרת עם עלות השחר בכיכר אשר לפני ארמון המלך, איש איש ומְגָלוֹ בידו – איש בל יִפְקֹד!
ודבר המלך אין לשנות. התחילו מתקְהֵלִים ומתקבצים לפני ארמון המלך אנשים מכל קְצוֹי הארץ – מחנה כבד נָרְב. גדולה ורחבה הייתה המדינה.
הבוקר אור והמלך הצעיר הופיע לפני העם. נפל כל העם אֶפְיִים ארצה, וקול ברמה נשמע:
– יחי המלך לעולם נֶעֱד!
וישאל המלך:
– האם לא נעדר איש?
ויען העם ויאמר:
– איש לא נעדר, מלך רם ונישָׂא.
ויִזְכֹּף המלך וישאל:
– הֲהִבֵּאתם את המְגָלִים?
ויען העם:
– כְּדָבְרִיךָ, אֲדוֹנֵנוּ המלך.
וַיֵּצֵא המלך:
– פָּנוּ וצאו אל השדה!
ויצא כל העם את העיר – מחנה כבד, אשר לא יִסְפֹּר מְרֹב, העם בְּרֹאשׁ והמלך אחריהם, ויבוא אל השדה.

וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ :
 – הַתֵּיבָבוּ וְקִצְרוּ!
 וַיִּתְמָה הָעַם וַיִּשְׂאֵל :
 – וּמָה נִקְצָר, אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ?
 הִרְהַר הַמֶּלֶךְ שְׁעָה קֵלָה וְאַחַר אָמַר :
 – קִצְרוּ רוּחַ!
 וַיַּעֲמְדוּ לִקְצֹר. קוֹצְרִים יוֹם, קוֹצְרִים שְׁנַיִם וְשְׁלוֹשָׁה יָמִים, הַקּוֹצְרִים
 בְּרֵאשׁ, וְהַמֶּלֶךְ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לִרְאוֹת בַּעֲבוּדָה, וְרַק מְקַץ שְׁלוֹשָׁה יָמִים שֶׁלַח
 הַמֶּלֶךְ אֶת הָעַם, אִישׁ לְבֵיתוֹ.
 בְּשׁוֹב הַבֵּן הִרְחֵמֵן לְבֵיתוֹ, אָמַר לוֹ אָבִיו, הַיּוֹשֵׁב בְּיַרְכְּתֵי בּוֹר :
 – מָה עוֹלֵלָת לִי? טוֹב לִי מוֹתֵי מִשְׁבְּתֵי זֶה שְׁלוֹשָׁה יָמִים לֹלֵא לֶחֶם וְלֹלֵא
 מִיָּם.
 וַיַּעַן הַבֵּן וַיֹּאמֶר :
 – אוֹי, אָבָא, אוֹי, אָבִי! אֵילוּ יָדַעַת אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ הַמֶּלֶךְ. זֶה שְׁלוֹשָׁה
 יָמִים עוֹמְדִים אֲנִי וְקוֹצְרִים רוּחַ, הָעַם בְּרֵאשׁ, וְהַמֶּלֶךְ אֶחְרֵינוּ.
 וַיֹּאמֶר הָאֵב :
 – אֵל יִיפּוֹל רוּחְךָ, מִחַר וַיִּקְרָאֲכֶם הַמֶּלֶךְ שׁוֹב אֶל הַקְּצִיר וְאַסְפַּת מְלֹא
 חוֹפְנִיךָ מִן הָרוּחַ וְשָׁחַקְתָּ בְּיָדְךָ וַיִּתְתֵּנוּ אֶל פִּיךָ וְהִתְחַפְּשֵׁת כְּאוֹכֵל.
 וְהִיָּה כִּי יִשְׁאַלְךָ הַמֶּלֶךְ : "מָה אֶתָּה אוֹכֵל?" – וְעֲנִית וְאָמַרְתָּ : "מִן
 הַקְּצִיר!"
 וְכִי יִשְׂאֵל : "הֲיֵאָכֵל רוּחִ?" וְעֲנִית : "אֲשֶׁר יִקְצֹר הוּא יֵאָכֵל!"

*

לְמַחֲרַת הַיּוֹם נִשְׁנְתָה פְּקוּדַת הַמֶּלֶךְ :
 – עַל כָּל יוֹשְׁבֵי הַמְּדִינָה מִבֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה וְעַד אַרְבַּעִים לְהִתְאַסֵּף בְּכִיכָר אֲשֶׁר
 לְפָנֵי הָאֲרָמוֹן, אִישׁ אִישׁ וּמְגֻלוֹ בִּידוֹ, אִישׁ בֶּל יִפְקֹד.
 וְשׁוֹב נִתְקַבֵּץ מִחֲנֵה רַב, הַמְּגֻלִים בְּיָדֵיהֶם וּפְנֵיהֶם אֶל הַשְּׂדֵה, הָעַם בְּרֵאשׁ,
 וְהַמֶּלֶךְ אֶחְרֵיהֶם, וַיַּעֲמְדוּ לִקְצֹר.
 אֲסָף הַבֵּן הֵנָּא מְלֹא חוֹפְנֵי רוּחַ, שָׁחַקוּ בִּידָיו, נָשַׁב בְּפִיו לְהַפְרִיחַ אֶת
 הַמוֹץ, מִיָּלָא אֶת פִּיו וְהִתְחִיל לִעֹס.
 וַיִּשְׂאֵל הַמֶּלֶךְ :
 – מָה אֶתָּה אוֹכֵל?
 וַיַּעַן :
 – מִן הַקְּצִיר, מֶלֶךְ רֵם וְנִישָׂא.
 וַיִּשְׂאֵל הַמֶּלֶךְ :
 – הֲיֵאָכֵל רוּחִ?
 וַיַּעַן :
 – אֲשֶׁר יִקְצֹר הוּא יֵאָכֵל.
 שָׁקַע הַמֶּלֶךְ בְּמַחֲשָׁבוֹת, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעַם, אִישׁ אִישׁ לְבֵיתוֹ.

*

לא עברו ימים מרובים, ופתאום צפה ועלתה מן הים מפלצת אשר דמות אדם לה, התייצבה לנֹכַח פני העיר וְיָדִיהָ מְשׁוֹרְבֹת לַמַּעֲלָה. עם הבוקר היא מופיעה ועם בוא הלילה היא נעלמת. נתגיע השמועה עד המלך, וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶל שַׁפְתֵי הַיָּם וַיִּשְׁאַל אֶת הַמַּפְלָצָה:

– מי את ומה בקשתך?

אין עונה.

חָרָה אֶף הַמֶּלֶךְ וּפְנֵיו מִכַּעַס חָמְרָמוּ וַיִּרְקַע בְּרַגְלָיו וַיֹּאמֶר:

– אני המלך המושל על ארץ רַבָּה, מִמְּזֹרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאֵאוֹ, אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הַחַיִּים וְהַמּוֹת בְּאֶמְרֵי פִּי, גּוֹזֵר עֲלֵיִךְ שֶׁתְּגִלִּי לִי, – מי את ומה בקשתך? מְחַרֶּשֶׁה הַמַּפְלָצָה – וַאֲיֵן קֶשֶׁב.

וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ לַהֲקָהִיל אֶת הָעָם וְזֶה דְבַר הַפְּקוּדָה:

– על כל יושבי המדינה מבן חמש עשרה עד בן ארבעים להתאסף על שפת הים!

וַיִּתְקַבֵּץ הָעָם עַל שַׁפְתֵי הַיָּם וּבְהוֹפִיעַ שְׁנֵי דַמּוֹת הַמַּפְלָצָה, שָׁאל הַמֶּלֶךְ

את העם:

– מי יגלה לי את פֶּשֶׁר הַמַּפְלָצָה וְדַבֵּר בְּקִשְׁתָּהּ?

אין קול ואין עונה.

וַתְּבַעַר חֲמַת הַמֶּלֶךְ, וַיִּתְלוֹשׁ שְׁעָרוֹת רֵאשׁוֹ וַיֹּאמֶר:

– מִכֹּל מַדִּינֹת מַלְכוּתִי נִקְבְּצוּ וַאֲיֵן אִישׁ אֲשֶׁר יִגְלֶה אֶת רִצּוֹן הַמַּפְלָצָה הַאֲוִיִּלִּית.

דְּמַמַּת מוֹת.

וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיִּחְרַשׁ, וַעֲצַב נִשְׁפָּךְ עַל פְּנָיו. שְׁלוֹשָׁה יָמִים וּשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת עִמְדוּ בְּשִׁתִּיקָה. מְחַרֶּשֶׁה הַמַּפְלָצָה הַאִילֻמַּת, מְחַרֶּשֶׁה הַמֶּלֶךְ בְּחֵרוֹן אֶפֶס עַל שִׁתִּיקָתָהּ. וּמְחַרֶּשֶׁה הָעָם כִּי אֵימַת הַמֶּלֶךְ עֲלָיו.

וַזָּרַח הַשֶּׁמֶשׁ, וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, וְעַם כָּל שְׁקִיעָה שׁוֹקַעַת הַדַּמּוֹת וְנַעֲלַמַת, וְעַם כָּל זְרִיחָה הִיא שְׁבָה וּמוֹפִיעָה.

שְׁלוֹשָׁה יָמִים וּשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת. וּמִקֶּץ הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ.

וַיְהִי בְּשׁוּבֵי הַבֵּן הַנְּאֻמָּן לְבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ הָאֵב הַזֶּקֶן:

– מַה עוֹלֵלָתְךָ לִי? מוֹטֵב הִיא אֵילוֹ הַרְגָתִי בְּעֶצֶם יָדְךָ וְלֹא כְּלַאֲתַנִּי שְׁלוֹשָׁה יָמִים לֹלֵא לַחֵם וְלֹלֵא מִיָּם.

וַיֹּאמֶר הַבֵּן:

– אבא, אבִי, אֵילוֹ יָדַעַת אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ הַמֶּלֶךְ! גְּדוֹלָה צָרָה זֹאת מִצָּרָת הַקְּצִיר. שְׁלוֹשָׁה יָמִים וּשְׁלוֹשָׁה לַיְלוֹת עִמְדָנוּ וְהַבֵּטָנוּ נֹכַח הַיָּם בְּפְנֵי דַמּוֹת מַפְלָצָה אֲשֶׁר בְּצַבְצָה מִתּוֹכָהּ וַיִּדְּיָהּ מְשׁוֹרְבֹת לַמַּעֲלָה. עַם אֹרֵךְ הַיּוֹם הִיא בָּאָה וְעַם הַחֲשֶׁכָה הִיא נַעֲלַמַת – וַאֲיֵן יוֹדַע, מַה שָׁאַלְתָּהּ וְמַה בְּקִשְׁתָּהּ.

וַיַּעַן הָאֵב הַזֶּקֶן:

– אֵל תְּדַאֵג, בְּנִי, הַכּוֹל יָבוֹא עַל מְקוֹמוֹ בְּשִׁלוֹם. לְמַחֲרַת הַיּוֹם, בְּהִקְהִיל הַמֶּלֶךְ שְׁנֵי אֶת הָעָם עַל שַׁפְתֵי הַיָּם – וַאֲמַרְתָּ: "יֵשׁ בְּמַדִּינַתְךָ אִישׁ הַיּוֹדֵעַ לְדַבֵּר עִם הַמַּפְלָצָה, הִישָׁבַע לִי שֶׁלֹּא יִאֻנָּה לּוֹ כָּל רַע, וַיִּגְלֶה לְךָ אֶת רִצּוֹן הַמַּפְלָצָה וְאֵת בְּקִשְׁתָּהּ".

למחרת היום וְיִכְנַס המלך שוב את העם על שפת הים, ושוב צָפָה לפניהם
המפלצת, ושוב חזר המלך על פקודתו :
– אני המלך, המוֹלֵךְ על ארץ רַבָּה, גּוֹזֵר עֲלֶיךָ, כי תגלי לי, מי את ומה
בקשתך!
אין עונה.
וישאל המלך :
– מי מְכַם היודע לגלות לי את רצון המפלצת?
דומייה.
אז ניגש הבן הנאמן וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ אַפָּיִם אַרְצָה וַיֹּאמֶר :
– המלך לעולם יִחְיֶה, נמצא איש במדינתך הגדולה היודע לדבר עם
המפלצת. אם תִּשְׁבַּע לי כי לא יֵאוּנָה לו כל רע – ובא וְעַמַּד לפניך.
וַיִּשְׁבַּע המלך.
וַיִּסְפָּר לו הבן הנאמן את אשר הִמְרָה את פי המלך, כי לא נִתְּנוּ לְבוֹ
לשלוח יָדוּ בִּאֲבִיו – וְהִנִּיחוּ בַחַיִּים.
וַיֵּצֵא המלך לְהַבְיֹאוֹ.
וַיַּעֲלוּ את האב הזקן מן הבור, וַיִּרְחֲצוּהוּ, וַיַּלְבִּישׁוּהוּ וַיְבִיאוּהוּ לפני
המלך.
וישאל המלך :
– הַתְּדַע לדבר עם המפלצת וְלִהְגִיד לי, מה בְּפִיה?
– אם על המלך טוב, הִנְנִי וְנִיסִיתִי!
וַיִּתְּיַצֵּב הזקן נֹכַח פְּנֵי המפלצת וַיִּשְׁרַבֵּב יָדו כְּמוֹהוּ, כָּפֵף בְּהוֹנוֹת יָדָיו –
וכפפה גם המפלצת את בהונותיה.
וַיִּכּוֹף האב עוד שתי אצבעות.
וכפפה גם היא עוד שתיים מאצבעותיה.
וַיִּכּוֹף האב שש, שלוש שלוש מכל יד.
וכפפה גם היא שוש שלוש.
זָקַף האב רק אצבע מכל יד.
זָקַפָה אִף היא רק אצבע אצבע.
קָפַץ האב את שתי יָדָיו.
וַתִּקְפוּץ גַּם הַדְּמוֹת את יָדֶיהָ וַתִּיעֲלֶם.
וַיִּשְׁאַלְהוּ המלך :
– מה שְׁאַלְתָּךְ הַדְּמוֹת וּמָה עֲנִית לָהּ?
וַיִּיפּוֹל הזקן אַפָּיִים אַרְצָה לְרַגְלֵי המלך וַיֹּאמֶר :
– מֶלֶךְ אֲדִיר! בִּידְךָ גּוֹרֵל חַיִּי! שְׂאוֹל שְׂאֵלָה הַמְּפִלְצָת: "הֲאֵין עֲשָׂרָה אַנְשִׁים
בְּכָל הַמְּדִינָה אֲשֶׁר הֵם בְּדָעָה אַחַת לְשִׁלּוֹחַ יָד בְּנַפְשׁ מֶלֶךְ חֶסֶר בִּינּוֹת?"
אז כִּפְּתִי שְׁתֵּיִם מְאַצְבָּעוֹתַי וַאֲמַרְתִּי :
– גַּם שְׂמוּנָה אֵין.
וַתִּתְּמָה הַדְּמוֹת?
– הֲגַם לֹא שְׂמוּנָה?
כִּפְּתִי עוֹד שְׁתֵּיִם מְאַצְבָּעוֹתַי וַאֲוֹמֵר :
– גַּם לֹא שִׁישָׁה.
כִּפְּפָה הַדְּמוֹת עוֹד שְׁתֵּיִם וַתִּתְּפֹלָא :
– הֲגַם לֹא שִׁישָׁה?

- כפפתי שלוש שלוש נָאֶען :
- אף לא ארבעה.
- כפפה הדמות שלוש שלוש נתשתומם :
- הגם לא ארבעה?
- זקפתי רק שתיים נְעִינִי :
- גם לא שניים.
- זקפה הדמות שתיים וְנִדְהִמָּה :
- הָגִם לֹא שְׁנָיִים?
- אז קפצתי ידי לָאִמּוֹר :
- אין גם אחד.
- נְתִיעֵלֶם הַדְּמוּת.
- נִפְתַּח הַמֶּלֶךְ אֶת פִּי וַיֹּאמֶר :
- עֵתָה רֵאִיתִי, כִּי הִתְאֻכַּזְרֵתִי לְעַמִּי.
- נִיצוּ לַהֲפַחִית אֶת הַ"עֲשׂוֹר", לַהֲקַטִּין הַמְּסִים וְלַהּוֹצִיא לְחֹפְשִׁי אֶת כָּל הָאֲסוּרִים עַל לֹא חָטָא.
- וּפְקוּדָה יֵצֵאָה מֵעַם הַמֶּלֶךְ :
- לְהַדוֹר פְּנֵי זִקְנָה וְלְחַלּוֹק כְּבוֹד לְחַכְמָה, כִּי בְּמָקוֹם זִקְנָה שֵׁם הַחַכְמָה וְגִדּוֹל כְּתֵר חַכְמָה מְכַתֵּר מְלַכּוֹת...
- נְאֻחֵרִי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁלַח הַמֶּלֶךְ מֵעַל פְּנֵיו אֶת יוֹעֲצָיו הַנְּעָרִים גְּמוּלֵי מִחֶלֶב וְהִקִּיף עֲצָמוֹ אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה וְנִיסִיּוֹן, וְאֶת הָאֵב הַזֶּקֶן, אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּיַרְכְּתֵי בּוֹר, נִישָׂא עַל כָּל הַשְּׂרִים וְיִכְבְּדוּהוּ מְאֹד.